

Opvallend. Zowel bij de voorzitterverkiezingen van CD&V als van de VLD traden er kandidaten aan die uitgesproken voorstanders zijn van het doorbreken van het cordon sanitaire rond het Vlaams Blok, inmiddels het Vlaams Belang (VB). De naamswijziging van die laatste lijkt de zaken enkel maar verergerd te hebben: de Vlaamse partijen blijven naar het VB kijken als angsthazen naar een lichtbak.

Leo Delcroix, de man die door verjaring van zijn misdaden de nor wist te ontlopen, windt er geen doekjes om. Hij ziet zijn partij, de CD&V, het liefst in coalitie met het Vlaams Belang. Terwijl Johan Weyts nog uit de partij gezwierd werd omwille van zijn medewerking aan het Blok-comité tegen migrantenstemrecht, mag Delcroix zonder blikken of blozen beweren dat het Vlaams Belang nà de CD&V zijn favoriete partij is. Een baantje bij Yves Leterme zat er dan net niet in, haast niemand stelt de positie of het lidmaatschap van Delcroix als CD&V'er in vraag. Idem dito voor Pieter Decrem, de gewezen kandidaat-voorzitter en huidig fractieleider van de christen-democraten in de kamer. Als rechtse rakker vindt hij het cordon sanitaire flauwekul en zou hij liever een rechts-rechtse meerderheid vormen met VLD en Vlaams Belang. Ok, hij slaagde er niet in om op basis van die stelling de voorzitterssjerp te bemachtigen, maar hij is wel de woordvoerder van CD&V in de kamer.

Ook bij de VLD staan er kennelijk velen te trappelen om in zee te gaan met het VB. Het opperhoofd van de VLD-kartelpartner Vivant, Roland Duchatelet, pleitte er net na de verkiezingen van 13 juni reeds voor om het Vlaams Blok op te nemen in de Vlaamse regering. Tijdelijke kandidaat-voorzitter Hugo Coverliers lijkt inmiddels helemaal opgetrokken uit aminozuren en zal allicht de deur van zijn partij binnenkort achter zich dichttrekken om in 2006 samen met compagnon Ward Beysen de liberale verruiming te veinzen op de Antwerpse Belang-lijst. Tenzij misschien zijn vriend, Jean-Marie Dedecker, VLD-voorzitter kan worden. Ook die wil blijkbaar niets liever dan het Vlaams Belang opnemen in een coalitie. Vroeger werd er dan snel bijgezegd dat zo'n samenwerking vooral tot doel zou hebben om het Blok 'te verbranden aan de macht'. Dat was natuurlijk bullshit, maar zo'n excuserend zinnetje hoeft er vandaag niet eens meer bij. Dedecker is dan weer twee handen op één buik met Vincent Vanquickenborne, de man die zich enkele jaren geleden nog onledig hield met de organisatie de 'Dag van de democratie'. Straks zal het cordon nog doorbroken worden door de eerdere, zelfverklaarde beschermheilige van de liberale democratie. Een dubbeltje kan rollen... Maar ook huidig VLD-voorzitter Bart Somers stelt dat het cordon sanitaire een slechte zaak is en hoopt dat het Vlaams Belang zichzelf aanvaardbaar zal maken door de goorste paragraafjes en standpunten uit het programma weg te gommen.

Wrange nasmaak

We schreven het eerder al: het proces tegen het Vlaams Blok zou wel eens een zeer wrange nasmaak kunnen krijgen. Het resultaat van dat proces is immers dubbel. Aan de één kant heeft het het Blok geholpen om een opsmukoperatie van formaat door te voeren: de statuten werden uitgekuist en conform de wetgeving gemaakt. De nieuwe naam moet een nieuwe start betekenen voor een voortaan 'cleane' partij. Langs de andere kant laten de Belang-kopstukken geen enkele kans onbenut om duidelijk te maken dat die nieuwe partij geen millimeter is opgeschoven ten opzichte van het Blok. Net na het proces stelde kopstuk Philip Dewinter provocatief dat hij liefst elke moslimvrouw met een hoofdoekje terug naar "eigen land" wil sturen. Ook valt aan te nemen dat de jurist Annemans goed de draagwijdte van zijn woorden kende, toen hij voor de camera's beweerde dat de hoofdrolspelers uit het proces mogen "vrezende voor de rest van hun carrière". Dat alles maakt duidelijk in welke krachtsverhouding het VB zich bevindt: je wendt het arrest eerst in eigen voordeel aan om er vervolgens de draak mee te steken. De andere partijen krimpen angstig weg en lijken er niet aan te denken om na de veroordeling ook de overheidsdotatie aan het VB in te trekken.

Inmiddels weet het VB aan de lopende band nieuw politiek personeel aan te trekken. De gène is kennelijk weg: voortaan mogen ook Reddy Demey en Emiel Goelen –beide uit beeld geraakt wegen

onfrisse praktijken- gerekend worden tot het Blok-kader. Het feit dat prof. Eric Suy, de vroegere adjunct secretaris generaal van de Verenigde Naties, vandaag ingaat op het voorstel van het VB om als 'onafhankelijke expert' namens het Blok zitting te nemen in de Raad van bestuur van het Vlaams Vredesinstituut is misschien nog het markantst. Het VB is voor heel wat rechtse jongens een partij als een andere geworden en de omvorming van de partij naar Vlaams Belang, als resultaat van het proces, zal allicht het gedroomde excuus zijn voor velen om ook werkelijk de stap naar die partij te zetten. You ain't see nothing yet?

Linkse overgave

Een wat andere opstelling tref je aan bij de linkerzijde. Daar bestaan er grosso modo twee benaderingen van het cordon sanitaire. Zowel sommige initiatiefnemers ervan als vertegenwoordigers van sp.a en groen! benadrukken dat het cordon ten voordele van links speelt. Het heeft er immers voor gezorgd dat links ondanks haar relatieve gewicht toch aan de macht is kunnen blijven. Het werkte dan ook vooral interpellierend naar centrum-rechts, dat ervan weerhouden moet worden om met het Blok in zee te gaan. In die optiek is het cordon een cadeau voor links. Andere linkse stromingen en militanten, die kritisch staan tegenover de koers van centrum links keren die redenering om: het cordon sanitaire is in de feiten een neoliberale eenheid geworden tegenover het Vlaams Blok. Het cordon heeft onbedoeld geleid tot een sfeer van 'allemaal samen' tegen het Blok. In Antwerpen koos men bijvoorbeeld reeds in 1994 voor een monstercoalitie tegen het Blok, terwijl dat mathematisch helemaal niet nodig was. De linkerzijde kon dus misschien wel boven haar gewicht boksen, in de feiten kwam dat erop neer dat ze zich zonder gevecht overgaf aan de neoliberale politiek. En net die neoliberale politiek van repressie en soberheid speelt in de kaart van het Blok.

Die tegenstelling binnen de linkerzijde kwam ook aan bod tijdens het ochtenddebat van Het Groot Verhoor, de discussiedag van het Links Ecologisch Forum op 20 november in Brussel. Het panel bestond uit Eric Corijn (Charta 91), Filip Debodt (LEEF), Vera Dua (Groen!) en Hans Bonte (sp.a). De eerste twee brachten de groei van het Vlaams Blok in verband met de neoliberale politiek, het soberheidsbeleid, de crisis en de oprukkende commercialisering en atomisering van de samenleving. Zowel Dua als Bonte beweerden daarentegen dat het Vlaams Blok kon groeien doordat 'wij allemaal' veel te veel hebben, verwend zijn en dus reageren als hebberige, bedorven kinderen... In die visie wordt er in feite geen enkel verband gezien tussen de neoliberale politiek en de opkomst van rechts. Corijn zette hierrond de puntjes op i: "wij" bestaat in deze helemaal niet. "Wij" hebben niet teveel. Onze samenleving is zeer verdeeld, sommigen hebben veel, maar ook een heleboel mensen hebben het moeilijk. Ook Filip Debodt sloot zich hierbij aan: niet alleen hebben vele mensen het niet gemakkelijk om rond te komen, ze moeten daarenboven keihard werken zodat er 's avonds weinig anders opzit dan met een colaatje voor de televisie te gaan zitten. Studies wijzen trouwens in dezelfde richting: de groeiende onzekerheid op de arbeidsmarkt, geeft extreem-rechts wind in de zeilen. Of ook nog: 30 procent van de Belgische gezinnen heeft het moeilijk om rond te komen, 4 procent leeft volgens De Standaard in "extreme armoede". Bovendien leidt de neoliberale politiek tot tendensen die je niet zomaar in centen kan uitdrukken maar die toch de angst en onzekerheid doen toenemen: het afbrokkelen van sociale verbanden en netwerken, de toenemende individualisering. Het Vlaams Blok is niet toevallig initieel gegroeid in de verpauperde en verkommerde grootstedelijke wijken, waar de samenlevingsproblemen groot zijn, de werkloosheid piekt, het onderwijs in lamentabele toestand verkeert en hoge percentages van de bevolking het moeten rooien met het leefloon. De villawijken zijn pas achteraf gevolgd. Links kan in de strijd tegen het Blok slechts één weg volgen. De villawijken zullen niet door links kunnen gerecupereerd worden. Indien links een begin van oplossing wil vinden zal het zich moeten richten naar die 30 procent van de gezinnen die in onzekerheid leven en hen terug een perspectief bieden. Dat vereist een breuk met de neoliberale politiek en terug een eigen offensief links en radicaal-democratisch verhaal.

Radicaal linkse science fiction?

Maar het drama lijkt nu dat centrum-links deze kiezers kennelijk heeft opgegeven. Steve Steveaert beweert zich te richten tot "iedereen". In de feiten blijken echter zowat alle partijen het beter opgeleide middenklassegezin als 'de maat' te nemen. De toestand wordt daardoor bijzonder ingewikkeld voor antikapitalistisch links. Aan de één kant kan antikapitalistisch links immers wel een lijn ontwikkelen die aangeeft hoe een écht links tegenoffensief er zou moeten uitzien. Aan de andere kant ontsnappen we niet aan de reële krachtsverhoudingen en zal het dus ontzettend moeilijk worden om tegen 2006 ook een voldoende geloofwaardige organisatorische uitdrukking te geven aan die lijn.

Het zou een totale mislukking betekenen mochten er naar aanleiding van de gemeenteraadsverkiezingen opnieuw verschillende radicaal-linkse lijsten vanuit een marginale positie het eigen gelijk staan uit te schreeuwen. In een context waarin extreem-rechts oprukt en de verrechtsing hand over hand toeneemt, zullen bewuste linkse kiezers -arbeiders, syndicalisten, activisten, jongeren, vrouwen enz.- ook een enigszins nuttige stem willen uitbrengen om rechts af te blokken. Achteraf uitleggen dat een vooruitgang van 0,1 naar 0,2 procent weldegelijk een verdubbeling van het aantal stemmen inhoudt, zal meer schade berokkenen dan wat anders. Succes is nooit op voorhand gegeven, maar als radicaal links er niet in slaagt om aan een geloofwaardige krachtenbundeling te werken naar aanleiding van 2006 ontloopt ze een belangrijke verantwoordelijkheid en stelt ze haar eigen bestaansrecht in vraag.

Op een moment dat extreem-rechts de grootste formatie in Vlaanderen wordt, kan je niet blijven beweren dat alles wat je vandaag doet, slechts in het teken staat van een onvermijdelijke politieke doorbraak somewhere in the future... Politieke science fiction levert niets op in de strijd tegen extreem-rechts. In dit blad willen we het debat voeren over hoe radicaal links zinvolle campagnes kan ontwikkelen naar de gemeenteraadsverkiezingen van 2006 toe. Dat debat moet vandaag gestart worden. Uw tijd gaat nu in.